

„NU MĂ MAI SATUR DE FRUMUSEȚEA ȘI BOGĂȚIA LIMBII ROMÂNE...”

– *Stimate Vlad Pohilă, felicitări pentru cartea Și totuși, limba română!..., apărută recent la Editura „Prometeu”. În cele aproape 500 de pagini ale volumului, am impresia, personajul principal al scrierilor tale este limba română, prezentată în cele mai diferite contexte. Cum trebuie să scrie astăzi un autor, ca să nu banalizeze „tema limbii”?*

– „Tema limbii” nu poate fi banalizată, bagatelizată nicicând, nicăieri, cu atât mai puțin acum, la noi, unde româna se află în niște condiții specifice, cu precădere nefaste. Cine se apucă să scrie despre limba română – că o elogiază, că o apără de prigoană, că încearcă să o cultive – ar face bine să abordeze fațete de maximă sensibilitate, aspecte ce ar viza pe vorbitorii ei autentici, nu pe cei „de serviciu” sau rătăciți. Și, esențial – despre limbă e necesar să se scrie corect.

– *Dedici volumul tău unor personalități marcante. Cum i-ai cunoscut? Prin ce te-a fascinat fiecare dintre ei?*

– I-am cunoscut în timpuri și în circumstanțe extrem de diferite, fiecare însă m-a fascinat și m-a influențat adânc, într-o anumită etapă a vieții: istoricul Sava Iancovici-Gârleanu, fiindu-mi unchi prin alianță, m-a marcat în adolescență și în tinerețe, prof. Raoul Șorban – după absolvirea facultății, pe lingvista Mioara Avram am cunoscut-o din 1988. De altfel, despre fiecare am scris cu diferite ocazii, în această carte consacându-le câte un eseu.

– *Te rog, enumeră limbile pe care le cunoști. Mai înveți și alte limbi?*

– Tradițional, se consideră că a cunoaște o limbă străină înseamnă a citi, a scrie, a vorbi în această limbă. Contează însă foarte mult să cunoști „fînța”, să simți esența unei limbi, ca și condițiile, anturajul în care ea se dezvoltă, funcționează. Dacă ac-

ceptăm un criteriu mixt de apreciere a cunoașterii limbilor străine, atunci pot pretinde că știu vreo cinci idiomuri slave, trei romanice și cele două – câte există, acum – baltice. Altele nu mai studiez, mulțumesc și pentru atâta! – doar grație acestor limbi am descoperit universuri nebănuite, am ajuns pe „miraculoase tărâmurii” ale adevărului și frumosului. Recomand tuturor să studieze orice limbă, dacă au vreo șansă, unde mai pui că acum mulți au largi posibilități de a învăța diferite limbi, în cele mai bune condiții, „pe viu”, trăind în spații etno-lingvistice care îi și obligă să se adapteze, să se naturalizeze acolo și din acest punct de vedere. Totodată, e bine să se știe că nu vei învăța ușor și nu vei utiliza eficient nici un grai străin dacă nu-l cunoști suficient pe cel matern.

– *Cum supraviețuiește un filolog rafinat într-un mediu lingvistic extrem de poluat? Dă-mi un exemplu de frază schimonosită sau de rusism agresiv, pe care le-ai auzit zilele acestea în stradă.*

– Supraviețuiesc și eu la fel ca toți colegii mei de breaslă: nu mă mai satur de bogăția și de frumusețea limbii române; sunt disperat că acest miracol este tratat de mulți conaționali cu nemeritată neglijență, indiferență; cred în izbânda limbii noastre, aici, unde a cunoscut vremuri și mai grele. Mutilări ale românei și abuz de rusisme se comit la noi peste tot... Mai trist e că unii tineri utilizează cu o penibilă „savoare” rusisme, calchieri din rusă sau forme aberante. Mă refer acum doar la tot felul de cuvinte incidente, „de umplutură”, care ne-au invadat limbajul, de exemplu, „kaneșna” (adică: bineînțeles, firește, desigur...), „dawai” (hai, zii, pornește...), „tî șto?” (ce te-a apucat?, ce ți-a venit?, ce-i cu tine?), „nu tî daioș!” (hai că ești tare!, ești grozav!, ești dat naibii!), „kaif!” (o plăcere!, o splendoare! etc.). Traducerile sugerate între paranteze – doar unele echivalente –, ne demonstrează că avem destule mijloace de a înfrunța agresiunea limbii ruse, suficient să dorim, dar să și perseverăm, să fim mai demni și la acest capitol.

– *Unii intelectuali, vorbitori de rusă, afirmă că limba imperială ar putea exista în armonie cu limba națională în Basarabia. Ce crezi despre asta?*

– Nu poate exista armonie între cântecul unei mierle și scrâșnetul șenilelor de tanc blindat... – cam acesta e raportul, la noi, între „limba de stat” și limba rusă. „Bilingvismul armonios” este

cea mai stupidă invenție a birocrăției și pseudointelectualității șovine din Rusia, care s-a transformat în politică de stat, apoi într-o obsesie imperialistă: de a deznaționaliza popoarele „mai mici”, de a rusifica limbile „mai slabe” din URSS, acum din CSI. Națiunile care au scuturat jugul colonial – finlandezii, la începutul secolului XX; egiptenii sau algerienii, la mijlocul aceluiași veac; balticii, la finele lui – și-au reorientat politica, și-au redresat economia, dar au stărunit, nu mai puțin, să-și ferească la maximum limba, cultura națională de presiunea ce venea din metropole. La noi se cochetează mereu, pe toată linia, cu metropola, încât ideea unei distanțări necesare, pe o anumită perioadă, de centrul imperial, este tratată, de către actualii guvernanți, cu suspiciune, ba chiar cu dușmănie.

– *Cum se va derula competiția dintre limba băștinașilor și cea a colonizatorilor pe teritoriul Republicii Moldova? Poți face o prognoză?*

– Deocamdată, suntem niște perdanți, niște ghinionști sau, poate, niște nevrednici în această competiție grea, inegală, cu arbitri subiectivi, dacă nu adversari declarați ai spiritualității noastre. O limbă se menține, se consolidează și se dezvoltă într-un spațiu geopolitic firesc, propriu, cât mai ferit de influențe străine. Când ne vom afla într-un asemenea spațiu, se vor înfiripa și speranțele.

– *În ce condiții apare revista BiblioPolis? În calitate de redactor-șef al ei ești, probabil, la curent cu situația cărții din republică. Se citește mult în Basarabia? Cum ajung (dacă ajung) cărțile românești în biblioteci?*

– *BiblioPolis* apare sub auspiciile Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” în condiții, slavă Domnului, bune, fiind un proiect menajat de dna dr. Lidia Kulikovski, director general al BM. Munca la revistă îmi procură o reală satisfacție intelectuală și, desigur, mă ajută să cunosc starea cărții la noi. Se citește, în genere, acum, mai puțină literatură artistică, deși nu sunt neglijate romanele (nici poemele) în vogă, se pare însă că, mai ales, cele traduse. În schimb, se folosește foarte multă literatură de referință – dicționare, enciclopedii, îndreptare... Cărțile din România ajung la noi tot mai anevoios, deoarece li se pun bariere tot mai grele: de la restricții și percheziții la vamă până la prețuri exorbitante, în librării, astfel devenind inaccesibile multor doritori de a citi românește.

– *Te consideri „șoarece de bibliotecă”? Dar șoareci vîi ai văzut în biblioteci? Cum ai luptat cu ei?*

– Mă simt formidabil în bibliotecă – și încep referirea cu biblioteca personală. Șoareci vîi am văzut chiar la Sediul Central al BM „B.P. Hasdeu”. Mici, dar flămânzi, ei bagă în boale bieteile bibliotecare ce așteaptă, deznădăjduite, reparațiile, renovările absolut necesare.

– *Unde trăiește lingvistul Vlad Pohilă? În ce mod izbutește să-și adune un venit? Mănâncă de trei ori pe zi? Are un calculator performant, cafea de calitate și aer condiționat?*

– Muncesc mult, deci, supraviețuiesc... Mănânc – de când mă știu – pe apucate, dar știind, din tinerețe, de la francezi, că e bine să mănânci de mai multe ori pe zi, încerc să fiu măcar aici „nițel francez”. Am o rablă de calculator, e mai mult o mașină de scris. O instalație antifum, uneori are și rol de aer condiționat... Nu m-am lipsit însă niciodată de plăcerea de a bea o cafea bună – ca și de a procura și citi o revistă sau o carte care îmi suscită interesul.

– *Următorul tău articol este tot despre limba română?*

– Totul începe și totul culminează, în existența mea, cu fascinația pentru limba mamei, adică pentru română. Abia după aceasta urmează „extensiile tematice” în munca mea de gazetar.

Interviu realizat de Irina NECHIT

Monitor cultural [online]. 25 Septembrie 2008 [citat 16.05.2020].

Disponibil: <https://tinyurl.com/ycrdtovo>